

2km ↑

GROETEN UIT MARKEN

Werven + Buurten

- Havenbuurt
- Kerkbuurt
- Kerkland
- Buurten 1
- Buurten 2
- Buurten 3
- Buurten 4
- De Kets
- Het Fort
- Grotewerf
- Wittewerf
- Rozenwerf
- Moeniswerf
- Minneweg

Verdwenen

- Altena
- Jan Reynseswerf
- Grote + kleine Kloosterwerf
- Houtmanswerf
- Kraaienwerf
- Noorderwerf
- Remmitswerf
- Thamswerf
- Tamisven
- Otters Hoeck
- Nessenpunt "schaapskooi"
- Het Kruis "zwembad"
- Oude Sluis Sloop
- Anebeyershoek

Andere werven

genoemd in literatuur,
maar met onbekende locatie

Griet Jans Werf
Jan Balingswerf
Koevordenwerf
Kotjenne
Swinswerf
Simon Gerritswerf

Sluizen

genoemd in literatuur/oude kaarten

- 1 - Oude Sluis
- 2 - Nieuwer Sluis
- 3 - "Grote Oever"- Oostersluis
- 4 - Kraaienwerversluis
- 5 - Meundersluis (Peter Looftensluis)
- 6 - Meuningssluis
- 7 - Kloosterwerfsluis
- 8 - Buurtensluis

Herkennings-punten

- Omtrek Marken in 1770
- "Rondje Marken"
- Sportvelden
- Paard van Marken
- Parkeren
- Museum
- Infopunt

Marken, Werven en Buurten

Marken lag in het begin van haar geschiedenis op de grens van een veengebied waar het land overging in het water van het "Mare Flevo". Marken, of vroeger Markaland, is waarschijnlijk een afgeleide van het woord 'mark', in de betekenis van grens. Markaland betekent namelijk "grensland". Maar er is ook nog een andere verklaring voor de naam; Toen Marken nog aan het land van Noord-Holland vastzat heette het Markerhoofd, ook wel Merkenhovede (ook wel "Merekercke" genoemd op een kaart uit 1573). En in het Marker dialect wordt Marken als "Merken" uitgesproken, wat de link naar Merkenhovede ook zou kunnen verklaren.

Doordat in de 14e eeuw, de zee steeds gemakkelijker en vaker over het land spoelt, besluiten de bewoners van Marken terpen op te werpen en daar hun huizen op te bouwen. Hoog en droog van het water. De terpen werden werven genoemd.

Van oorsprong bestond het bewoonde gedeelte van Marken uit de buurten Monnikenwerf en de Kleine en Grote Kloosterwerf. De andere werven zijn gebouwd in de loop van de 15e en 16e eeuw.

Monnikenwerf was het oudste gedeelte van de tegenwoordige "Kerkbuurt". Hier stond "Het Westhus" van de Monniken van Mariengarde, die tot 1345 op Marken waren. De naam Kerkbuurt, ook "Mekurf" genoemd, komt in geschriften voor het eerst voor in 1470. De huidige Kerkbuurt, ook "Mekurf" genoemd, is eigenlijk een toevoeging van drie werven: "Het Westhus", "Monnikswerf" (zuid-oost zijde) en een werf aan de noord west zijde. Hoe deze laatste werf werd genoemd is niet bekend. Later werd "het Kerkland" (Zuid west zijde van de Kerkbuurt) als onderdeel van de Kerkbuurt beschouwd.

De twee Kloosterwerven zijn verzwolgen door het water. De huidige "Rozenwerf" zou een gedeelte van de "Kleine Kloosterwerf" zijn geweest. In de Kleine en Grote Kloosterwerf, was voorheen het "Oesthuse" van de Monniken van Mariengarde. De twee werven zijn afgebrand tussen ca. 1715 en 1735.

Op het hoogtepunt van de terpen zouden er 27 werven op het eiland te vinden zijn geweest. Het is niet onwaarschijnlijk dat er daadwerkelijk 27 werven op Marken waren. verschillende werven lijken namelijk in de loop van de tijd, verschillende namen te hebben gehad.

Vandaag de dag zijn er nog 12 bewoonde werven: Havenbuurt, Buurten, 1, 2, 3 en 4, De Kets, Kerkbuurt, Grote Werf, Witte werf, Rozenwerf, Moeniswerf en de nieuw opgebouwde Minneweg. Wittewerf was vermoedelijk voorheen "Eynste Werf".

Drie werven zijn alleen in het landschap nog min of meer herkenbaar en aangemerkt als archeologische monumenten. Dit zijn: Remmitswerf (Ook wel genoemd "Het Akkertje". Oudste naam gevonden voor de werf was de "Remmitdariswerf". Afgebrand omstreeks 1706), de Heuvel (naast de Rozenwerf, ook wel Reynseswerf. Afgebrand ca, 1810) en de Noorderwerf (Noord oost van het eiland richting het Paard van Marken. Afgebrand ca. 1731)

De werf Altena (vermoedelijk voorheen "Aaltje Maatswerf" en "Pouwelswerf") werd in 1818 als woonplaats verlaten en is vervolgens in 1845 ingericht als begraafplaats.

De Vuurtoren "het Paard van Marken", lag oorspronkelijk op het eiland. Bij laagwater kon je een aantal decenia geleden, ten zuid westen van de vuurtoren, in de ondiepe plekken zien, waar ooit 3 oude werven gelegen hadden; De Tamiswerf (Tot ca, 1720), de Houtmanswerf (Vermoedelijk voorheen "Oudemanwerf". Tot ca. 1703), de Kraaienwerf (tot 1775).

De eerste terpen, hadden een omvang voor het bouwen van een huis. Later werden deze terpen vergroot met veel kruiwagens en zand, en een plaats gemaakt voor een tweede huis. Iedereen wilde graag droog wonen en de schaarse ruimte moest optimaal worden benut, daarom staan alle huizen zo dicht op elkaar. Zo groeiden familieterpen uit tot hele buurten (werven).

De overstromingen waren onderdeel van het dag en dagelijkse leven op Marken. Tot 1870 werd er uitsluiten op de terpen gebouwd. In de 19e eeuw ging men over op het bouwen van paalwoningen. Toen het grootste gevaar voor de zee geweken was, zijn deze open onderkanten dichtgemaakt. Het oudste type paalwoningen ligt in het oostelijke deel van het havengebied. Paalwoningen van meer recente datum bevinden zich in de buurt "de Kets". De paalwoningen werden vaak in stroken tegen de werf gebouwd.

Later, toen er, na de afsluiting van de Zuiderzee in 1932, geen gevaar meer was voor overstroming, werd de ruimte tussen de palen bij de woningen getrokken. De benedenverdiepingen werden dichtgemaakt en werden zo als extra woonruimte in gebruik genomen. Er ontstonden toen onderhuizen.

Het water maakte de 'werven', tot piepkleine eilandjes op het eiland. Het water dat soms maanden hoog bleef, zodat je al die tijd louter op elkaars gezelschap was aangewezen. Als de paden die de buurten en werven met elkaar verbonden waren ondergelopen, verplaatste men zich met roeiboten. Voordat er een gemaal kwam, waren er verschillende sluisen die zich door overdruk naar zee toe openden. Het duurde soms enkele weken voordat de sluisen binnen Marken het zeewater weer weggewerkt hadden. Maar als de vloed kwam sloten ze weer om te voorkomen dat er opnieuw water op het eiland zou lopen. (Op de kaart zijn de "oude sluisen weergegeven")

Marken, Buurt Bijnamen

- 1** **Moskou:** Havenbuurt 12-18a
 Siberië: Havenbuurt 8-11
- 2** **De Boerderij:** Noorderwerfstraat 31
 Beatrixlaan: Noorderwerfstraat 1-18
- 3** **Ouwe Erf:** Kerkbuurt 1-6
 Ervelaantje: Stukje groen bij Kerkbuurt 1-6
 De Trap: Kerkbuurt 9-12
 De Klokkegang: Steegje tussen Kerkbuurt 7 en 8
 Langewijk: Tussen Kerkbuurt en Pieterlanden
 't Hoog: Nabij Kerkbuurt 14 en 15
- 4** **Breihook:** Kerkbuurt 79-85
 Schoolbreggetje: Brug tussen Kerkbuurt en Dorpshuis 't Trefpunt
 Jodenhoek: Hoek nabij Kerkbuurt 58
 De Street: Straat naar Schoolbreggetje
 Oude Brugsteeg: Naast Kerkbuurt 48
- 5** **Vrolijke Buurt:** Kerkbuurt 103-114
 't Kattegat: Steeg bij Kerkbuurt 113-120
 De Vlakte: Stukje grond bij Kerkbuurt 107-114
- 6** **Muziekschool:** Kerkbuurt 136
 Mienteweg: Steeg van Kerkplein naar Kerkbuurt 136
 't Plaan: Kerkplein
 Pepersteeg : Kerkbuurt 144-147
 Stuurmansookie: Stukje land bij Kerkbuurt 152
 De Tuin: Stukje grond bij Kerkbuurt 157
 't Waaigat: Tussen Kerkbuurt 7 en 148
- 7** **De Meer:** Tussen Kerkbuurt 190-201
 Kerkland
 Op de Planken: Kerkbuurt 157
- 8** **Breg der Zuchten:** Nabij de Groene breg
 Over het Jordaanse: Zereiderpad
 De Groene Breg: Kruispunt bij Kerkbuurt 201
 De Arc: Tussen Wittewerf 17a en 19a
- 9** **Engeland:** Moeniswerf
- 10** **De Braksteeg:** Steeg tusen Grotewerf 4-5 en 7-8
- 11** **Klapperhoutjesdijkie:** Van Wittewerf naar Boxenring
- 12** **De Centra:** Buurterstraat 47
 't Akkertje: De Kets 42-52
 De Klaine Buurt: Gehele Buurt 1
- 13** **De Scheersalon:** De Kets 20
 Jacobshoutje: Bruggetje bij Kets 40
 Blankerspadje: Tussen Buurt 2 en 3
 De Turfschuur: Buurt 2, nummer 24
 De Bakkerij: Buurt 2, nummer 29
- 14** **Lange Steeg:** Steeg tussen huizen in Buurt 4
 De Smid: Buurt 4, nummer 21
 Frankrijk: Gehele buurt 4
- 15** **De Afslag:** Havenbuurt 20
 De Spoelbak: Steiger bij Marken Express
 Ostzai: Kerbuurt 92 -152
 Westzai: Kerkbuurt 14-89
 Mekúrf: Gehele Kerkbuurt

